การนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ปีการศึกษา 2551

Using four paths of accomplishment in development the studying of students of Mahamakut Buddhist University Isan Campus, academic year 2551

วิทูล ทาชา[1]

Witoon Thacha

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2551

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ เปรียบเทียบปัจจัยต่าง ๆ กับการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา และเพื่อทราบข้อเสนอแนะ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยได้สุ่มตัวอย่าง 187 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านฉันทะและวิมังสา ส่วนด้านวิริยะและจิตตะอยู่ในระดับปานกลาง ความรู้เกี่ยวกับอิทธิบาท 4 รู้ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ รู้ความหมายและความเข้าใจหลักอิทธิบาท 4 ได้ถูกต้อง

คำสำคัญ : 1. หลักอิทธิบาท 4 2. ความรู้ 3. การส่งเสริมการเรียนรู้

Abstract

The objectives of this research were to study an application of the four paths of accomplishment in the development of the study, to compare the factors in application of the four paths in the development of the study of students and to know the suggestions. This was the quantitative research of which 187 samples were used. The tools of the research were questionnaires. The statistics was frequency, percentage, means, standard deviation, T-test and F-test. The results of the research were found that that the students had applied the four paths of accomplishment to develop the study in all aspects and were in high level, especially in chanda

---

[1] ป.ธ.3, M.Phil. (Buddhist Studies) อาจารย์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

and Vimamsa but viriya and chitta were in moderate level. The most students had knowledge of the four paths of accomplishment.

Keywords : 1.The four paths of accomplishment 2. Knowledge 3. Support of study.

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ความสำคัญของการศึกษา (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 : 15) ความว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการ การศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัย และการเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน” ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กฤษมันต์ วัฒนาณงค์ (2549 : 122-123) ได้กล่าวว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” นอกจากนั้น ยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่ว่า “ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้...” ซึ่งก็สอดคล้องกับปรัชญาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ว่า “ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา” แม้ว่าทุกฝ่ายจะเห็นความสำคัญของการศึกษา พยายามทำทุกวิถีทางเพื่อให้การศึกษาของประเทศมีคุณภาพ ประสบผลสำเร็จตามความต้องการ แต่ผลกลับปรากฏว่า เยาวชนของชาติมีผลการเรียนตกต่ำลงอย่างน่าใจหาย นักเรียน นักศึกษามีสถิติในการอ่านออก เขียนได้น้อยลง ทั้ง ๆ ที่รัฐบาลก็ได้ทุ่มเทงบประมาณเพื่อการศึกษาเป็นจำนวนมหาศาล แต่ผลก็ยังคงเป็นไปในทำนองเดิม อาจมีสาเหตุมาจากปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ พ่อแม่ต้องทำงานหนัก ไม่ค่อยมีเวลาอบรมลูก ปล่อยให้ลูกอยู่ตามลำพัง ขาดความรับผิดชอบ โดยเฉพาะในด้านการศึกษาเล่าเรียน ด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ทำวิจัยเพื่อช่วยให้นักศึกษาสามารถมีเครื่องมือในการแสวงหาความรู้อย่างถูกวิธี

2. โจทย์วิจัย

2.1 นักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีการนำหลักอิทธิบาทมาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 เพื่อศึกษาการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา

3.2 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยต่าง ๆ กับการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 นักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีการนำหลักอิทธิบาทมาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้แตกต่างกัน

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

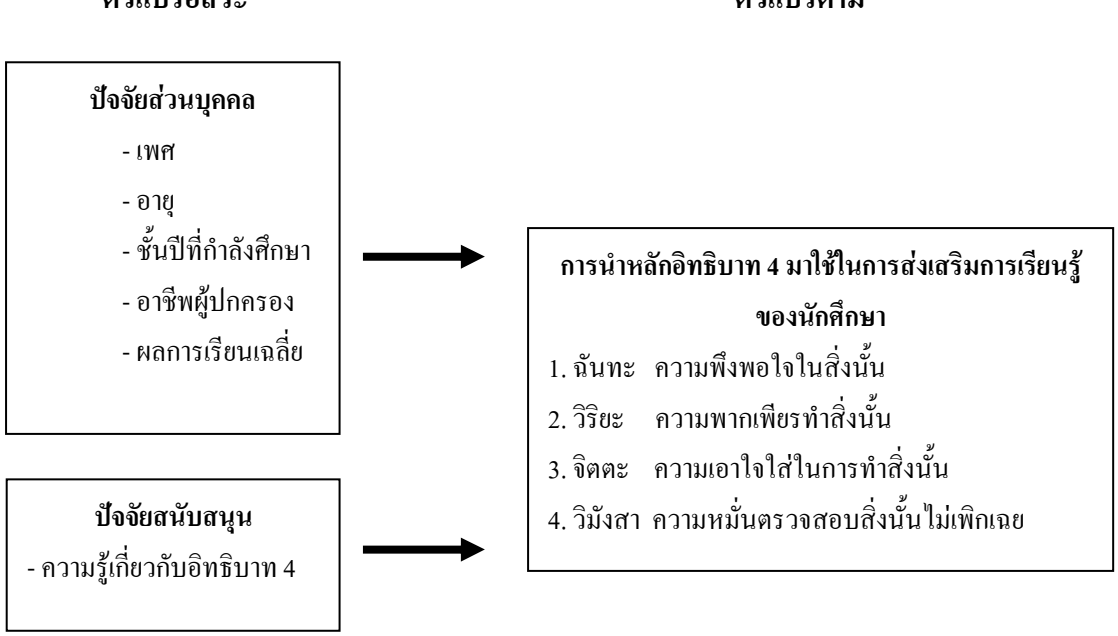
5.1 นำผลการวิจัยไปแก้ปัญหาในเรื่องการเรียนรู้ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ปีการศึกษา 2551

5.2 นำผลการวิจัยไปใช้ในการส่งเสริมการจัดหลักสูตรการเรียนรู้ของวิทยาเขต

5.3 นำผลการวิจัยไปเสนอผู้บริหารในการกำหนดกรอบการจัดทำหลักสูตร

6. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ปีการศึกษา 2551 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้ **ประชากรที่ศึกษา** ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ปีการศึกษา 2551 ซึ่งเป็นนักศึกษาภาคปกติ จำนวน 350 คน สุ่มตัวอย่างได้ 187 คน ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท คือ ข้อมูลปฐมภูมิ ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมการให้ความสนใจ ความมุ่งมั่นที่จะศึกษาหาความรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ปีการศึกษา 2551 ทั้งยังได้สอบถามถึงความตั้งใจเรียนของนักศึกษาจากอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษ ที่ทำการบรรยายอยู่เป็นประจำ และ ข้อมูลทุติยภูมิ ได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารตำราต่าง ๆ เช่น พระไตรปิฎก หนังสือพุทธธรรม พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เป็นต้น โดยมีกรอบแนวความคิดในการวิจัยดังนี้

มีการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือวิจัยโดย ศึกษาเอกสาร ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมโจทย์วิจัย วัตถุประสงค์ และสมมติฐานการวิจัย โดยปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา ตลอดจนถึงความเหมาะสมของภาษาและการใช้ถ้อยคำ นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดสอบความเที่ยงของเครื่องมือ โดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2551 ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันกับประชากรที่ไม่ใช่ตัวอย่างที่จะทำการวิจัย จำนวน 30 ตัวอย่าง แล้วนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข รวมทั้งหาความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า ของครอนบาค ได้ค่าระดับ 0.94 นำแบบสอบถามและผลการทดสอบปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ และจัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์ต่อไป ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยขอนัดนักศึกษาในชั่วโมงที่ว่างจากการเรียน กำหนดระยะเวลารับแบบสอบถามกลับคืนภายใน 3 วัน เมื่อได้ข้อมูลแล้วนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ โดยวัดค่าตัวแปร มีการแปลผลแบ่งคะแนนเฉลี่ยเป็น 5 ระดับ ซึ่งใช้ข้อมูลระดับเรียงลำดับ จากการแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ยจากดังนี้ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และ มากที่สุด ในการแปลผลแบ่งคะแนนเฉลี่ยเป็น 3 ระดับ ดังนี้ น้อย ปานกลาง และ มาก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test

7. ผลการวิจัย

7.1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 187 คน เป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.10 นักศึกษา อายุ 20-30 ปี ร้อยละ 84.00 รองลงมาอายุน้อยกว่า 20 ปี ร้อยละ 10.70 อายุ 31-40 ปี ร้อยละ 4.20 และอายุมากกว่า 40 ปี ร้อยละ 1.10 มีอายุเฉลี่ย ($\overline{X}$)=21.45 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)=3.94 ปี มีอายุที่มีจำนวนมากที่สุด (Mode)=20 ปี มี Range=27 ปี และมี Median=20.00 ปี รวมทั้งมีอายุต่ำสุด 19 ปี และสูงสุด 46 ปี นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 35.80 รองลงมาชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 35.30 ชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 15.00 และชั้นปีที่ 4 ร้อยละ 13.90 ผู้ปกครองอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 71.70 รองลงมาอาชีพราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 14.40 อาชีพค้าขาย ร้อยละ 7.50 และอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 6.40 นักศึกษามีผลการเรียนเฉลี่ย 2.81 ขึ้นไป ร้อยละ 38.50 รองลงมาต่ำกว่าหรือเท่ากับ 2.50 ร้อยละ 36.90 และ 2.51-2.80 ร้อยละ 24.60

7.2 นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับหลักอิทธิบาท 4 ข้อที่ 1 หมายความถึง ความพอใจ ที่ตอบถูกมีร้อยละ 98.4 ส่วนที่ตอบผิดมีร้อยละ 1.6 คำถาม อิทธิบาท 4 หมายถึงการศึกษาหลักธรรม 4 อย่าง ที่ตอบถูกมีร้อยละ 94.1 ส่วนที่ตอบผิดมีร้อยละ 5.9 ข้อ อิทธิบาท ต้องประกอบด้วยหลักธรรม 4 อย่าง ที่ตอบถูกร้อยละ 91.4 ส่วนที่ตอบผิด ร้อยละ 8.6 และข้อฉันทะเป็นพื้นฐานในการศึกษาเล่าเรียนอย่างถูกต้อง ที่ตอบถูกร้อยละ 88.2 ส่วนที่ตอบผิด ร้อยละ 11.8 ข้อ จิตตะหมายถึงความเอาใจ

ใส่ในสิ่งที่ทำ ที่ตอบผิดมีร้อยละ 90.9 ส่วนที่ตอบถูกมีร้อยละ 9.1 ข้ออิทธิบาท 4 ให้หลักธรรมใดขึ้นต้นก็ได้ ที่ตอบผิดมีร้อยละ 78.6 ส่วนที่ตอบถูกมีร้อยละ 21.4 และข้อ นักศึกษาตรวจสอบการบ้านก่อนส่ง หมายถึงมีจิตตะ ที่ตอบผิดมีร้อยละ 73.3 ส่วนที่ตอบถูกมีร้อยละ 26.7

7.3 นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักฉันทะ ความพอใจ มาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)=3.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)=0.61 พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ ท่านมีความเต็มใจที่จะแสวงหาความรู้ นักศึกษาเห็นด้วยในระดับมาก โดยเห็นด้วยระดับมากที่สุด มีร้อยละ 54.0 รองลงมาเห็นด้วยระดับมาก ร้อยละ 41.2 ข้อ ท่านพอใจที่จะเข้าห้องเรียนก่อนอาจารย์ นักศึกษาเห็นด้วยในระดับมาก โดยเห็นด้วยระดับมาก มีร้อยละ 35.3 รองลงมาเห็นด้วยระดับปานกลาง ร้อยละ 34.8 แต่เมื่อพิจารณาด้วยสถิติค่าเฉลี่ย ก็พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักฉันทะ มาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ระหว่าง 3.57-4.49 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) ระหว่าง 0.59-0.92

7.4 นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลัก วิริยะ มาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)=3.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)=0.60

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ ทบทวนความรู้ที่อาจารย์บรรยายแล้วเสมอ นักศึกษาเห็นด้วยในระดับมาก โดยเห็นด้วยระดับปานกลาง มีร้อยละ 54.0 รองลงมาเห็นด้วยระดับมาก ร้อยละ 28.3 ข้อ เข้าเรียนทุกครั้งไม่เคยขาด/สาย นักศึกษาเห็นด้วยในระดับมาก โดยเห็นด้วยระดับมาก มีร้อยละ 52.4 รองลงมาเห็นด้วยระดับปานกลาง ร้อยละ 27.8 แต่เมื่อพิจารณาด้วยสถิติค่าเฉลี่ย ก็พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักวิริยะ มาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ระหว่าง 3.57-3.92 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) ระหว่าง 0.69-0.88

7.5 นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลัก จิตตะ มาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)=3.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)=0.74

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ กลัวสอบตกจึงต้องอ่านหนังสือเพิ่มเติม นักศึกษาเห็นด้วยในระดับมาก โดยเห็นด้วยระดับมากมีร้อยละ 42.8 รองลงมาเห็นระดับมากที่สุด ร้อยละ 29.9 ข้อ ทำการบ้านเสร็จก่อนส่งหลายวัน นักศึกษาเห็นด้วยในระดับมาก โดยเห็นด้วยระดับปานกลาง มีร้อยละ 39.6 รองลงมาเห็นด้วยระดับมาก ร้อยละ 36.4 แต่เมื่อพิจารณาด้วยสถิติค่าเฉลี่ย ก็พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักจิตตะ มาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ระหว่าง 3.63-4.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)=0.76-0.94

7.6 นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลัก วิมังสา มาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)=3.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)=0.66

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ ตั้งใจว่าเทอมหน้าเกรดต้องดีกว่าเดิม นักศึกษาเห็นด้วยในระดับมาก โดยเห็นด้วยระดับมากที่สุด มีร้อยละ 48.7 รองลงมาเห็นด้วยระดับมาก ร้อยละ 38.0 ข้อ ประเมินความรู้ตนเองกับเพื่อน ๆ เสมอ นักศึกษาเห็นด้วยในระดับมาก โดยเห็นด้วยระดับปานกลาง มีร้อยละ 43.3 แต่เมื่อพิจารณาด้วยสถิติค่าเฉลี่ย ก็พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักวิมังสา มาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ระหว่าง 3.60-4.34 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) ระหว่าง 0.75-0.89

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา ทุกด้าน

ข้อความ		($\overline{X}$)	SD.	แปลผล
1. ฉันทะ	ความพึงพอใจในสิ่งนั้น	2.41	0.33	มาก
2. วิริยะ	ความพากเพียรทำสิ่งนั้น	2.33	0.38	ปานกลาง
3. จิตตะ	ความเอาใจใส่ในการทำสิ่งนั้น	2.33	0.37	ปานกลาง
4. วิมังสา	ความหมั่นตรวจสอบสิ่งนั้น ไม่เพิกเฉย	2.90	0.41	มาก
รวม		**2.49**	**0.33**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา ทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)=2.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)=0.33

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ฉันทะ ความพึงพอใจในสิ่งนั้น และ วิมังสา ความหมั่นตรวจสอบสิ่งนั้น ไม่เพิกเฉย อยู่ในระดับมาก ส่วนวิริยะ ความพากเพียรทำสิ่งนั้น และ จิตตะ ความเอาใจใส่ในการทำสิ่งนั้น อยู่ในระดับปานกลาง

7.7 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล คือ ระดับความรู้ เพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา อาชีพผู้ปกครอง แตกต่างกัน การนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ P=0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ ส่วนอายุ ผลการเรียนเฉลี่ย แตกต่างกัน การนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ P=0.05 นั่นคือไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

นักศึกษาที่ตอบคำถามปลายเปิดนี้ มีจำนวน 114 คน ได้มีข้อเสนอแนะเป็นลำดับที่ 1 คือ นักศึกษาควรนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการเรียนให้มาก ร้อยละ 26.31 อันดับที่ 2 คือ นักศึกษาควรดูแลเพื่อน ๆ ที่ไม่ใส่ใจในการเรียน ร้อยละ 17.54 อันดับที่ 3 คือ พยายามทำกิจของตนให้เรียบร้อย ช่วยเหลือภารกิจของผู้อื่นบางครั้งคราว ร้อยละ 16.66 ส่วนที่เหลือมีความสำคัญเป็นลำดับไป

8. สรุปผลการวิจัย

1. นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับหลักอิทธิบาท 4 ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ เช่น รู้ความหมายและความเข้าใจ คือ หลักอิทธิบาท 4 ข้อที่ 1 หมายความถึง ความพอใจ และอิทธิบาท 4 หมายถึง การศึกษาหลักธรรม 4 อย่าง ส่วนที่เข้าใจผิดก็มีในเรื่อง จิตตะ หมายถึง ความเอาใจใส่ในสิ่งที่ทำ ซึ่งส่วนใหญ่ตอบผิด และ นักศึกษาตรวจสอบการบ้านก่อนส่ง หมายถึงมี จิตตะ ส่วนใหญ่ก็ตอบผิด

2. นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านวิมังสา ความหมั่นตรวจสอบสิ่งนั้น ไม่เพิกเฉย มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือด้านฉันทะ ความพึงพอใจในสิ่งนั้น

3. การนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก แต่ในรายด้านคือด้านฉันทะและวิมังสาอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านวิริยะและจิตตะ อยู่ในระดับปานกลาง

4. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ความรู้ เพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา อาชีพผู้ปกครองแตกต่างกัน การนำหลักอิทธิบาทมาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ P=0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ อายุ ผลการเรียนเฉลี่ย แตกต่างกัน การนำหลักอิทธิบาทมาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ P=0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

5. นักศึกษามีข้อเสนอแนะ คือ นักศึกษาควรนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในเรียนให้มาก และควรดูแลเพื่อนๆ ที่ไม่ใส่ใจในการเรียนด้วย

9. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า นักศึกษามีการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ฉันทะ ความพึงพอใจในสิ่งนั้น และ วิมังสา ความหมั่นตรวจสอบสิ่งนั้น ไม่เพิกเฉย อยู่ในระดับมาก ส่วนวิริยะ ความพากเพียรทำสิ่งนั้น และจิตตะ ความเอาใจใส่ในการทำสิ่งนั้น อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักศึกษามีความมุ่งมั่นเป็นทุนเดิมที่จะแสวงหาความรู้ เพื่อให้เกิดเป็นสิ่งที่เรียนรู้ เกิดปัญญาตามหลักพุทธธรรมที่ศึกษามา ซึ่งสอดคล้องกับหลักแนวคิดเกี่ยวกับอิทธิบาท 4 ของ**พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)** ในธรรมนูญชีวิตที่ว่า ผู้ที่ต้องการดำเนินชีวิตให้เจริญก้าวหน้าประสบความสำเร็จ ไม่ว่าจะในด้านการศึกษา หรืออาชีพการงานก็ตามต้องปฏิบัติตามหลักแห่งอิทธิบาทด้วย อันเป็นหลักความสำเร็จ ปฏิบัติตามหลักธรรมที่จะนำไปสู่ความสำเร็จแห่งกิจการนั้น โดยเฉพาะนักศึกษาผู้แสวงหาความรู้ ยิ่งต้องมีหลักอิทธิบาท 4 นี้เป็นหลักธรรมประจำใจ เพื่อการเกิดปัญญา ความรอบรู้ทั่ว ความรู้อย่างมีเหตุมีผลตามแนวทางขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ทรงวางไว้ 3 อย่าง คือ 1) จินตามยปัญญา

ความรู้ที่เกิดจากการคิดพิจารณาหาเหตุผล 2) สุตมยปัญญา ความรู้ที่เกิดจากการสดับตรับฟัง การเล่าเรียน การอ่าน และ 3) ภาวนามยปัญญา ความรู้ที่เกิดจากการฝึกอบรมตลอดจนถึงการลงมือปฏิบัติให้เห็นจริง ซึ่งจะก่อให้เกิดเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งด้านร่างกายและด้านจิตใจ สามารถนำพาชีวิตนักศึกษาให้ก้าวเดินไปอย่างมีจุดมุ่งหมาย มีความมั่นใจ และมีความสำเร็จในที่สุด ซึ่งก็เป็นไปตามแนวคิดของ **ไพรัฐ ไพบูลย์** ที่กล่าวถึงการศึกษาตามแนวอิทธิบาท 4 ไว้ว่า การศึกษาเป็นจุดเริ่มต้นของชีวิตในยุคปัจจุบัน จะต้องเริ่มด้วยหลักการดังนี้คือ 1. มีความพอใจในการเรียน 2. มีความขยันหมั่นเพียร 3. มีความมุ่งมั่น หมั่นนึกคิดตรึกตรองอยู่เสมอ 4. มีความตั้งใจ ตรวจสอบพิจารณาตนเองเนือง ๆ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ**พระมหาสมคิด โครธา** ที่ทำการวิจัยเรื่องการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า พระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีการใช้อิทธิบาท 4 ในด้านการเรียน 4 ด้าน คือ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตติ และด้านวิมังสา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านตัวแปรสถานภาพแตกต่างกัน ระดับชั้นปีแตกต่างกัน คณะที่ศึกษาแตกต่างกัน และผลสัมฤทธิ์แตกต่างกัน มีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

10. ข้อเสนอแนะ

10.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายควรกำหนดเป็นนโยบายและแนวทางในการประยุกต์และปรับปรุงหลักสูตร โดยการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการศึกษา โดยเน้นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียน การสอน เพื่อพัฒนาสติปัญญา ความรู้ คู่กับการพัฒนาด้านอารมณ์

10.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ ควรจัดให้มีการศึกษาตามรูปแบบแห่งการเรียนรู้ที่มีนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง พร้อมกับจัดโครงการส่งเสริมสร้างสรรค์การเรียนรู้

10.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไปควรทำวิจัยเรื่อง การนำหลักการปฏิบัติสมถกรรมฐานมาใช้ในการเพิ่มพูนการเรียนรู้ของนักศึกษา

11. เอกสารอ้างอิง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. กรุงเทพมหานคร : สูตรไพศาล, 2550.

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554).

กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์. **เทคโนโลยีการศึกษาวิชาชีพ.** กรุงเทพมหานคร : สินทวี, 2549.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). **ธรรมนูญชีวิต.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2544.

พระมหาสมคิด โครธา. “การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”. **ปริญญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การอุดมศึกษา)** : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2547.

ไพรัฐ ไพบูลย์. **การศึกษาศาสนากับการปฏิรูประบบราชการ.** เชียงใหม่ : หจก. เชียงใหม่โรงพิมพ์แสงศิลป์, 2546.

12. คำขอบคุณ

การศึกษา ทำให้คนมีคุณภาพ ประสบผลสำเร็จตามความต้องการได้ แต่ก็ยังปรากฏว่ามีนักเรียนนักศึกษาเป็นจำนวนมาก ที่อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากปัญหาด้านเศรษฐกิจ พ่อแม่ต้องทำงานหนัก ปล่อยให้ลูกอยู่ตามลำพัง ทำให้ขาดความรับผิดชอบ โดยเฉพาะด้านการเรียนการศึกษา ติดเพื่อน ชวนกันเล่นมากกว่าชวนกันเรียน ด้วยความสำคัญของปัญหาดังกล่าวแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้คิดหาวิธีการที่จะช่วยให้นักศึกษาสามารถมีเครื่องมือในการแสวงหาความรู้อย่างถูกวิธี

รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความเมตตากรุณาจาก อาจารย์ธเนศ ต่วนชะเอม ผศ.ดร.ปัญญา ธีระวิทยเลิศ และ อาจารย์สุชาดา นาคฤทธิ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญโครงการวิจัย ทั้ง 3 ท่านได้เสียสละเวลาอันมีค่า ให้คำแนะนำ แก้ไข ปรับปรุง ชี้แนะวิธีการต่าง ๆ อันเป็นคุณค่าต่องานวิจัยนี้ด้วยดียิ่ง อีกทั้ง พระมหาน่วม สุจิตฺโต ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยญาณสังวร อาจารย์วสิฐพัชร์ วาฤทธิ์ และเจ้าหน้าที่ประจำสถาบันวิจัยญาณสังวรทุกท่าน ได้อำนวยความสะดวก ให้ความช่วยเหลือด้วยดีตลอดเวลาทำการวิจัย นอกจากนี้มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ยังได้ให้ความสะดวกด้านอาคารสถานที่ตลอดจนอุปกรณ์เกี่ยวกับการอบรมตลอดระยะเวลาของโครงการวิจัย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ขอบคุณ ท่านที่ได้เอ่ยนามข้างต้นและมิได้เอ่ยนามทุกท่าน ไว้ ณ ที่นี้ด้วย